

Mentoria per l'equitat educativa

HEDERA

RESUM EXECUTIU del programa HEDERA 2022 – 2024

ÍNDEX

01_ SUPERAR LES BARRERES

02_ MENTORIA PER L'EQUITAT EDUCATIVA

03_ L'ABAST DEL PROGRAMA HEDERA

04_ APRENENTATGES DEL PROGRAMA HEDERA

4.1 ALUMNAT MENTORAT. Dades clau:

4.2 MENTORS I MENTORES. Dades clau:

4.3 FORMACIÓ PERSONES MENTORES

4.4 CENTRES EDUCATIUS, UNIVERSITATS I ADMINISTRACIONS.
Transformació de les oportunitats:

05_ CONCLUSIONS DEL PROGRAMA HEDERA

01_ SUPERAR LES BARRERES

L'accés als estudis superiors no pot estar condicionat a la situació social i econòmica i del context cultural del jovent i les seves famílies. Ens calen programes que decididament afavoreixin la igualtat d'oportunitats.

8 de cada 10 joves de famílies amb titulació superior arriben a la universitat, mentre que només 3 de cada 10 en el cas de famílies amb estudis obligatoris.¹

La meitat d'estudiants de grau perceptors de l'ingrés mínim no tenen cap beca ordinària. El 80% ni tan sols ha demanat cap ajuda.²

El salari d'una persona amb titulació universitària és un 57% superior al d'una persona que només ha estudiat fins a secundària.³

El 25% dels alumnes matriculats a batxillerat no l'acaben.⁴

En el nostre país son moltes les iniciatives i els projectes que busquen millorar les oportunitats de l'alumnat que presenta dificultats en el seu procés educatiu. Fundesplai, a través del **programa Hedera**, ha posat la mirada especialment en el col·lectiu de joves de batxillerat i cicles formatius, que son destinataris en menor mesura d'aquestes iniciatives, però que pel seu moment formatiu i l'etapa vital on es troben, s'enfronten al repte i a les incerteses d'accedir als estudis superiors, fonamentals en els processos d'inclusió.

02_ MENTORIA PER L'EQUITAT EDUCATIVA

Hedera és un projecte de mentoria social impulsat per Fundesplai on joves que volen fer estudis superiors reben l'acompanyament d'una persona voluntària que, o bé està estudiant a la universitat, o bé hi va estudiar. Està especialment pensat per als alumnes de segon de batxillerat i cicles que, per la seva situació social, troben moltes barreres per accedir a estudis superiors. **Hedera és doncs, un projecte socioeducatiu de mentoria que connecta joves que troben dificultats per accedir als estudis superiors amb persones voluntàries que les acompanyen en aquest camí.**

Hedera ha estat també un **projecte d'investigació i recerca**, que en col·laboració amb l'IPEG (*Institute of Political Economy and Governance*), ha volgut mesurar l'impacte d'oferir referents propers al jovent. Del 2022 al 2024 el projecte Hedera ha estat finançat

¹ Font: Evolución del acceso a la universidad y de la elección universitaria entre la población joven en Catalunya (2017)

² Font: Servicio Nacional Empleo (2022)

³ Font: Via Universitària: Accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris (2017-2019)

⁴ Font: L'abandonament escolar prematur a Catalunya. Radiografia de la situació actual. Fundació Jaume Bofill (2022)

per la Unió Europea - Next Generation, el Pla de recuperació, transformació i resiliència, a través del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

El seu abast ha estat l'alumnat de batxillerat i Cicles Formatius de Grau Superior dels centres educatius de Catalunya i d'Andalusia situats en barris i poblacions de més vulnerabilitat. Fundesplai ha desenvolupat aquest projecte en col·laboració amb **Fundación Esplai. Ciudadanía Comprometida**, que ha desplegat tota l'acció a la comunitat d'Andalusia.

QUÈ ÉS HEDERA?

Hedera és el nom llatí amb que es coneix l'heura.

L'heura és una planta de sotabosc que quan s'agafa a una branca o s'apropa a un arbre tutor, deixa el sotabosc i s'enfila cap amunt, fins trobar la llum.

Així és com hem entès el projecte des de Fundesplai, com un suport a partir del qual els nois i noies mentorades podien iniciar un camí formatiu amb majors capacitats i recursos.

UNA VOLUNTAT TRANSFORMADORA AMB DOS EIXOS

A continuació us presentem el que ha estat el programa de mentoria Hedera al llarg dels dos primers cursos de funcionament, 2022/2023 i 2023/2024. El present document mostra els resultats i els aprenentatges aconseguits, en un projecte que ha perseguit dues finalitats:

- **Contribuir al coneixement científic de la intervenció social i educativa**, tot desplegant un projecte d'investigació que ha buscat disposar d'evidències que sustentessin el que els coneixements i experiències prèvies podien apuntar: que la mentoria pot significar un fet diferencial en la millora de l'accés i la permanència als estudis universitaris per a cert alumnat amb manca de referents i amb dificultats socioeducatives.
- **Desenvolupar un projecte d'acompanyament en mentoria** que realment signifiqués una aportació significativa en la millora de l'equitat educativa dels i les joves amb situacions de vulnerabilitat del nostre país.

Aquestes dues finalitats estan directament vinculades amb els eixos centrals de l'acció de Fundesplai: educar els infants i joves, promoure la ciutadania i la inclusió social, i fer-ho amb la voluntat de transformar els elements i factors que determinen les oportunitats educatives i socials en la nostra societat.

- **EDUCAR ELS INFANTS I JOVES:** el projecte Hedera ha cercat millorar les condicions i eines educatives dels nois i noies que en els cursos 22/23 i 23/24 cursaven 2n de batxillerat i Cicles Formatius de Grau Superior (aquests darrers només en el curs 22/23) en situació de dificultats socioeducatives en el seu camí cap a la universitat, des d'un enfocament de promoció de la seva autonomia i empoderament. Adreçar aquest acompanyament a nois i noies d'aquests cursos

resultava especialment rellevant dins del projecte, ja que habitualment altres accions de suport socioeducatiu en metodologia de mentoria fan més incidència en etapes primerenques.

Segons dades de l'Enquesta de Condicions de Vida (ECV)⁵, publicada el febrer de 2024, disposar d'estudis superiors disminueix el risc de pobresa al 13,3%, mentre que disposar només del 2n cicle d'educació obligatòria augmenta el risc al 23,8%. Hedera obra per tant, des de la mentoria, un àmbit d'intervenció que aporta elements de promoció no només educativa sinó que també d'inclusió social.

- **PROMOCIÓ DE LA CIUTADANIA I LA INCLUSIÓ SOCIAL:** els processos de mentoria han estat fets diferencials per a molts i moltes joves, que han vist augmentades les seves possibilitats de reeixir en els seus estudis de batxillerat i Cicles Formatius de Grau Superior (CFGS). Poder continuar amb els seus estudis superiors, amb la consegüent millora de les oportunitats formatives i per tant d'accedir a nous entorns i processos d'inclusió vinculats a espais educatius, esdevé quelcom cabdal en la nostra societat com a exercici de la ciutadania plena.

De la mateixa manera, el projecte Hedera ha estat capaç de mobilitzar gran quantitat de voluntariat des de la vivència d'una ciutadania cívica i solidària per part de persones que se sumaven a la mentoria, esdevenint agents transformadors de la vida de les persones mentorades i de generació de noves oportunitats.

- **TRANSFORMACIÓ DE LES OPORTUNITATS:** el projecte Hedera, per tant, ha significat un impacte significatiu tant en les condicions de partida dels nois i noies mentorats com, també, en el creixement personal de les persones mentores, desenvolupant habilitats i competències, i fent créixer la sensibilitat social vers les situacions i necessitats d'altres persones.

Aquesta transformació i millora de les oportunitats ha estat possible gràcies a la contribució de dues institucions educatives: els centres educatius de batxillerat i CFGS, peça clau que permetia l'accés de l'alumnat de batxillerat i de CFGS a les experiències de mentoria i que van entendre el seu paper dins del projecte com agents que connectaven els nois i noies a aquestes oportunitats; les universitats catalanes, que per la seva promoció del voluntariat i l'impuls de la solidaritat entre el seu estudiantat, s'han sumat a crear noves oportunitats per l'alumnat mentorat, augmentant i facilitant l'accés a la universitat de col·lectius d'estudiants amb majors dificultats per aconseguir-ho i per tant democratitzant els estudis universitaris.

5

https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176807&menu=ultiDato&idp=1254735976608

Cal destacar en aquest sentit, com Hedera ha estat també una experiència positiva d'acostament entre un model de mentoria social engegat per una entitat educativa i social, i els programes de voluntariat de les universitats, amb mecanismes de retorn de la tasca voluntària de l'estudiantat universitari mitjançant el reconeixement de crèdits ECTS.

També cal destacar el conjunt d'administracions i institucions públiques que han col·laborat en el projecte.

Ha estat, per tant, un projecte en el que la suma de diversos agents, amb papers i experteses diverses, han fet possible la millora formativa de centenars de joves estudiants d'arreu del nostre país, evitant tant l'abandonament prematur dels estudis post obligatoris com facilitant l'accés als estudis superiors. La mentoria social s'ha materialitzat doncs, com una eina efectiva per a generar mesures de suport i recolzament per l'equitat educativa.

CONSULTA L'INFORME DE LA INVESTIGACIÓ

	<p>LABORATORIO DE POLÍTICAS DE INCLUSIÓN: RESULTADOS DE EVALUACIÓN. HEDERA: TRANSICIONES A LA EDUCACIÓN SUPERIOR</p> <p>Informe realizado por la Secretaría General de Inclusión del Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones en el marco del Laboratorio de Políticas de Inclusión, como parte del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia (PRTR), con financiación de los fondos Next Generation EU. En la elaboración de este informe se ha contado con la colaboración de la Fundació Catalana de l'Esplai, como entidad responsable de la ejecución del proyecto.</p> <p>En la realización de este estudio ha colaborado de manera sustancial el siguiente equipo de investigadores: Caterina Calsamiglia (Institute of Political Economy and Governance, IPEG), Javier García-Brazales (Universidad de Exeter) y Annalisa Loviglio (Universidad de Bolonia).</p> <p>https://www.inclusion.gob.es/documents/d/inclusion/informe-esplai</p>
	<p>ADAPTACIÓ DE LA MENTORIA: EVIDÈNCIA SOBRE NECESSITATS DIVERSES I PATRONS D'APLICACIÓ PER A ESTUDIANTS DE SECUNDÀRIA</p> <p>Calsamiglia, Caterina, Javier Garcia-Brazales i Annalisa Loviglio. 2024. AEA Papers and Proceedings , 114: 486–91 .</p> <p>https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/pandp.20241063</p>

03_ L'ABAST DEL PROGRAMA HEDERA

245 centres participants

Curs
22/23

200

**Centres
participants**

130 centres a Catalunya

(65 centres control + 65 centres tractats)

70 centres a Andalusia

(35 centres control + 35 centres tractats)

Curs
23/24

68

**Centres
participants**

10.562 joves participants a la investigació

7.614 alumnes a Catalunya

2.948 alumnes a Andalusia

816 alumnes amb mentoria

553 alumnes a Catalunya

263 alumnes a Andalusia

584 persones mentores participants

387 mentores a Catalunya

197 mentores a Andalusia

	558 parelles de mentoria Curs 22/23: 301 (170 a Catalunya i 131 a Andalusia) Curs 23/24: 257 a Catalunya
	297 alumnes amb acompanyament en mentoria de tècniques educatives
	Més de 2.500 trobades de parelles de mentoria
	Més de 1.100 acompanyaments a alumnat realitzades per tècniques educatives

04_ APRENENTATGES DEL PROGRAMA HEDERA

Tot seguit desenvolupem el conjunt de resultats i aprenentatges realitzats durant aquest dos anys.

4.1 ALUMNAT MENTORAT. Dades clau:

- **558 alumnes han estat acompanyades per una persona mentora**
- **El 69% de les persones mentorades han estat de gènere femení**
- **El 23% de les famílies de persones mentorades només tenien un adult de referència**
- **El 29% de l'alumnat mentorat té almenys un progenitor nascut fora de l'estat espanyol**

El projecte Hedera té, com a principal població diana, joves estudiants de batxillerat i Cicles Formatius de Grau Superior (CFGS)⁶ en situació de vulnerabilitat, és a dir, alumnes que no disposen dels recursos educatius i socials més adients per dur terme un procés formatiu vers els estudis superiors amb les millors garanties de continuïtat.

En el marc de la investigació el projecte Hedera ha treballat a Catalunya a partir d'una base inicial de 445 centres prioritzats per:

1. Classificació com a Alta complexitat pel Departament d'Educació de la Generalitat. El programa es va dirigir a centres educatius identificats com a complexos (començant per molt alta i seguint per alta, mitjana i baixa complexitat).
2. Ubicació en un barri de baixos ingressos. En particular, una escola podia participar basant-se en la seva ubicació si complia un dels dos criteris següents:
  - a. Estar ubicada en una secció censal amb un ingrés net mitjà per llar igual o inferior a la mitjana de l'ingrés net per llar a les seccions censals que contenen algunes escoles secundàries públiques a Catalunya (35.270,50€).
  - b. Estar ubicada en una secció censal amb un ingrés net mitjà per persona igual o inferior moment de r a la mitjana de l'ingrés net per persona a les seccions censals que contenen algunes escoles secundàries públiques a Catalunya (13.605,00€).

A Andalusia, es va partir d'una base inicial de 225 centres que complien com a mínim un dels requisits següents:

---

⁶ Per elements propis de la investigació en la que es realitzava el projecte Hedera, en el curs 22/23 ens vam adreçar a alumnes de batxillerat i de CFGS, però en el curs 23/24 es va limitar la intervenció a alumnat de batxillerat.

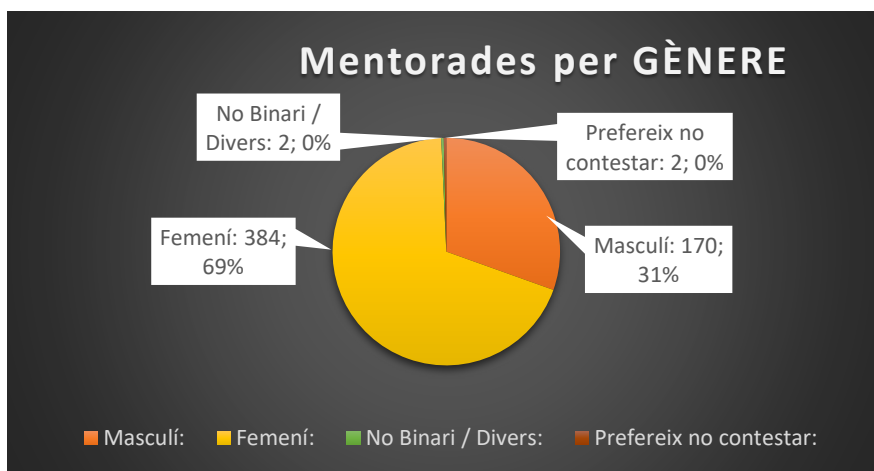
1. Centres categoritzats com a centres amb Pla de Compensació Educativa i centres de difícil exercici.
2. Centres situats a zones desafavorides (ERACIS).
3. Centres situats molt a prop de zones desafavorides i que reben un percentatge alt d'alumnat d'aquestes zones.

Base que posteriorment que posteriorment s'amplià, amb 342 nous centres seguint els criteris següents:

1. Centres educatius públics.
2. La mitjana de la seva renda neta per llar i persona està per sota de la mitjana de la renda per llar i persona del total de la mostra de col·legis públics a la mostra. És a dir, dels centres que tenen batxillerat i/o cicle formatiu de grau superior a la base de dades de les dades obertes de la Junta d'Andalusia.

Analitzant el conjunt del perfil de l'alumnat participant a Hedera hi trobem les següents característiques:

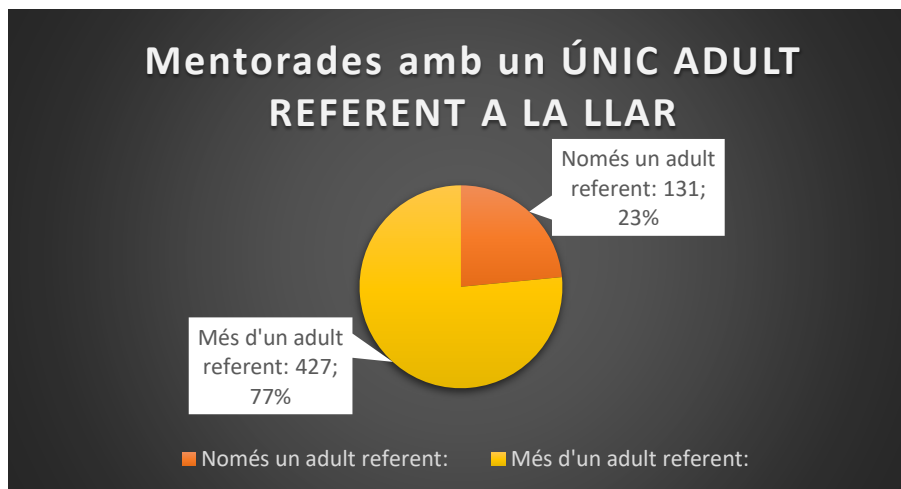
Gènere: Atenent al gènere de les persones mentorades, el perfil ha estat majoritàriament femení, arribant al 69% (384 persones), sent el masculí tan sols el 31% (170 persones). Alumnes amb identitats de gènere no binàries han estat molt residuals (2 persones).

Aquesta diferència tan notable la podem explicar a la major disposició de les noies a ser ajudades i a una major disponibilitat vers situacions de socialització i d'obertura vers la pròpia situació vital, en contraposició a una opció més individualitzada davant d'una situació de repte per part dels nois, fent visible l'efecte que el biaix de gènere pot haver jugat en el moment de triar o no optar per la mentoria.

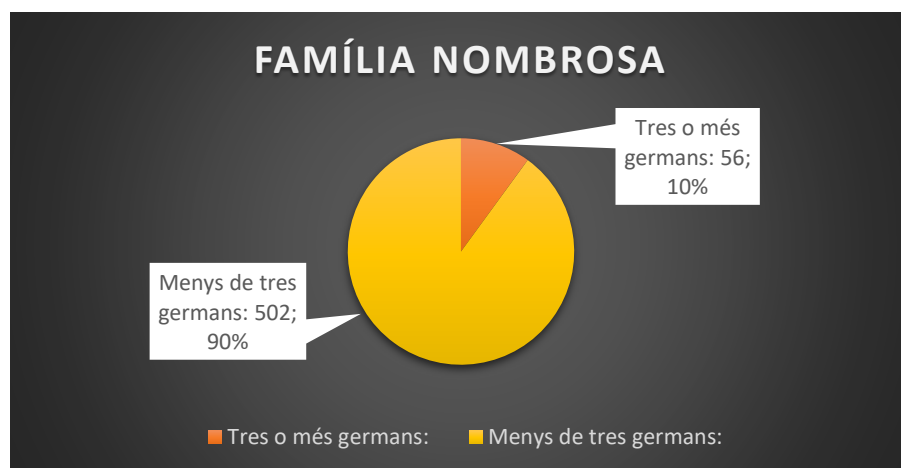
Composició familiar: Si ens fixem en elements referents a la composició i tipologia de les famílies dels i les alumnes trobem diverses dades destacables. Pel que fa a la composició de les famílies de l'alumnat mentorat, el 23% dels participants només disposa d'un adult de referència a casa, sent aquest un factor de vulnerabilitat destacat i que pot afectar de manera clara els suports i recolzaments en el procés i oportunitats educatives, tant per la capacitat de la unitat familiar per realitzar un seguiment acurat

dels estudis, com per la capacitat de sufragar les despeses habituals i per tant, disminuint la possibilitat d'assumir les derivades dels estudis superiors.

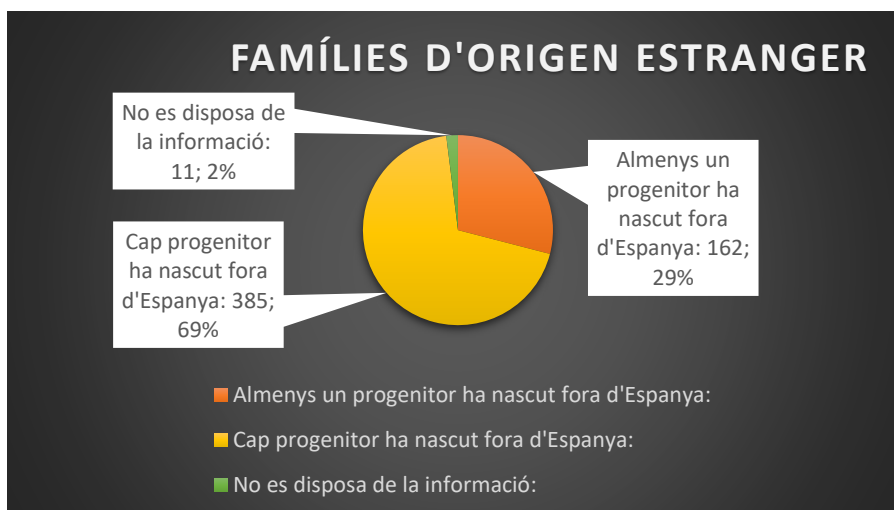
Segons dades de l'Enquesta de Condicions de Vida (ECV), i prenent com exemple les llars amb un adult i dos menors a càrrec en comparació amb les llars amb dos adults i dos menors a càrrec, el llindar de pobresa entre uns i altres és un 31,2% inferior en el cas de la primera tipologia de llar.

Un altre element pel que fa a la composició familiar ha estat si aquesta era o no una família nombrosa. Del total de l'alumnat mentorat, el 10% (56 persones) han manifestat ser a casa 3 o més germans, mentre que l'altre 90% manifesta ser menys de 3 germans.

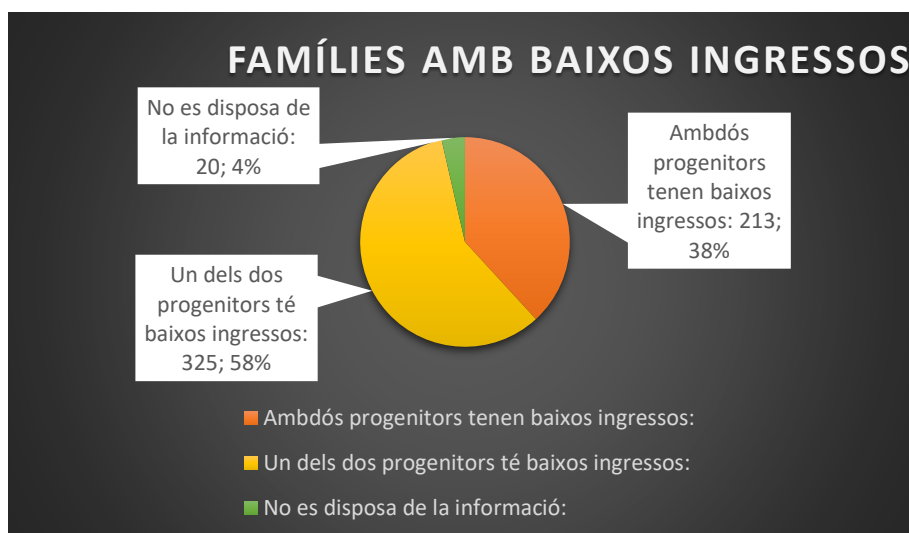
Origen: pel que fa l'origen cultural de les famílies, trobem un significatiu 29% d'alumnat participant en el projecte que almenys té un dels progenitors nascut a l'estranger. És una dada a tenir en compte pel que fa a la percepció d'aquest tipus d'alumnat vers al projecte com un factor de suport en el seu procés educatiu, tenint en compte que només el 44,8% dels alumnes d'origen immigrant estudien batxillerat⁷.

⁷ <https://elobservatoriosocial.fundacionlacaixa.org/ca/-/la-transicion-a-la-educacion-postobligatoria-del-alumnado-de-origen-inmigrante-en-cataluna>

L'acompanyament a aquest tipus d'alumnat per part d'Hedera també pot haver estat un element de prevenció i protecció vers situacions de vulnerabilitat, ja que segons dades de l'ECV 2024, el risc de pobresa o exclusió social segons la taxa AROPE, és d'un 19,2% en el cas de la població amb nacionalitat espanyola i passa a ser d'un 48% si es té una nacionalitat d'altra part del món.

Situació econòmica de les famílies: destaca molt el fet que el 58% de les persones mentorades manifesten que un dels dos progenitors tenen baixos ingressos, xifra que és igualment significativa quan es tracta de tots dos progenitors, que és del 38%.

4.2 MENTORS I MENTORES. Dades clau:

584 persones voluntàries han realitzat tasques de mentoria

558 relacions de mentoria en total: 330 relacions de mentoria en el curs 22/23 i 258 relacions de mentoria en el curs 23/24

El 75% de les parelles de mentoria van manifestar la seva voluntat de continuar treballant com a parella de mentoria un cop finalitza el programa.

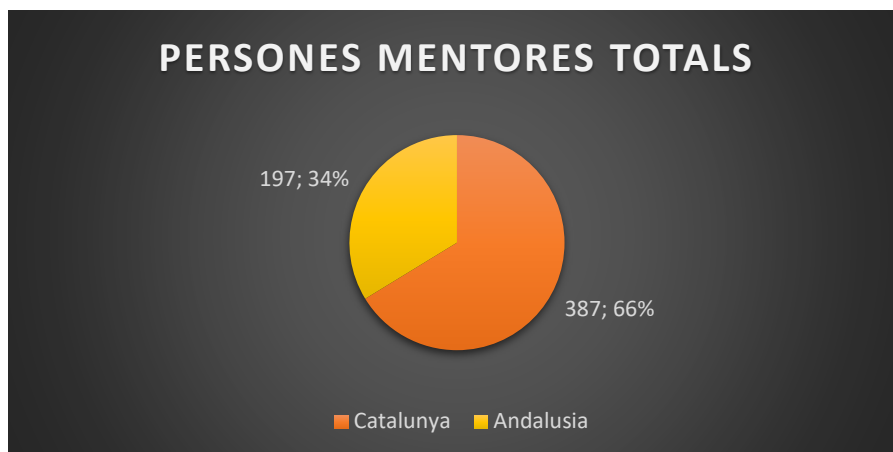
El projecte ha estat capaç d'implicar moltes persones voluntàries que s'han sumat a la proposta de voluntariat per oferir el suport i recolzament a alumnes que així ho necessitaven, tant pel seu desenvolupament personal, educatiu i social.

A Catalunya, van iniciar el procés d'inscripció per ser voluntàries 871 persones, de les quals finalment es va aconseguir que acabessin el procés 331, un 38% d'inscripcions validades. En el cas d'Andalusia, el procés d'inscripció van iniciar 449 persones, i el van completar 179, cosa que representa el 39% d'inscripcions validades.

Una característica diferencial del projecte ha estat la identificació del voluntariat universitari com un perfil particularment adequat pel tipus de mentoria que volíem generar, adreçada a nois i noies de 2n de batxillerat. Els i les estudiants universitàries contenen un potencial preferible degut a bàsicament tres raons:

- Ens permetia constituir relacions de mentoria entre iguals, amb escassa diferència d'edat i per tant amb una vivència respecte als neguits, les expectatives, els somnis, molt similar i en sintonia.
- L'experiència viscuda del sistema i exigències educatives per part de l'alumnat universitari era molt compartida a l'experiència a la que s'enfrontaven les persones mentorades, tant pel que fa a nivell educatiu com vivencial a nivell generacional.
- Els coneixements del món universitari, del seu funcionament, la seva realitat, era totalment actual respecte a la situació en la que es trobarien les persones mentorades, i això aportava un valor directe per aquestes darreres molt important.

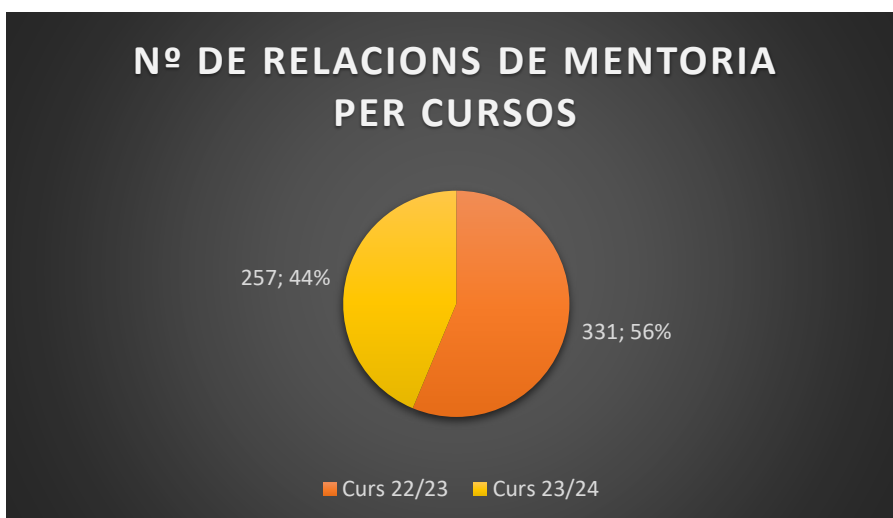
L'alumnat mentorat ha gaudit de l'acompanyament de centenars de persones que han estat mentores, tant a Catalunya com a Andalusia, amb un total de 584 persones voluntàries, sent 387 a Catalunya, en la suma del dos cursos, i de 197 a Andalusia en el curs 22/23.

La diferència numèrica entre persones mentorades i mentores és deu a dues causes:

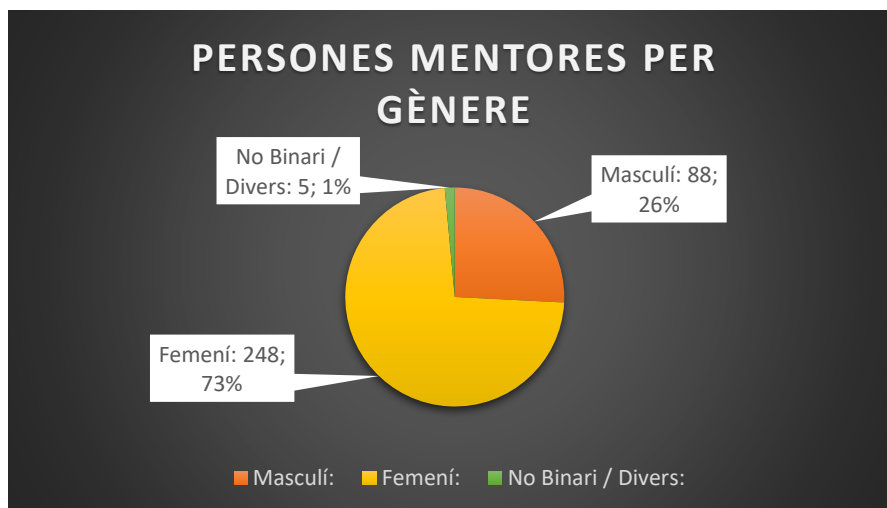
- L'assignació de persones mentorades a l'acompanyament de tècniques educatives del projecte durant el curs 22/23.
- Persones voluntàries que van fer de mentors i mentores a tots dos cursos, o que van mentorar dos alumnes en un mateix curs.

Pel que fa doncs a les relacions de mentoria construïdes entre els dos cursos, ha estat un total de 558, 330 durant el curs 22/23 entre Catalunya i Andalusia i 258 durant el curs 23/24 a Catalunya.

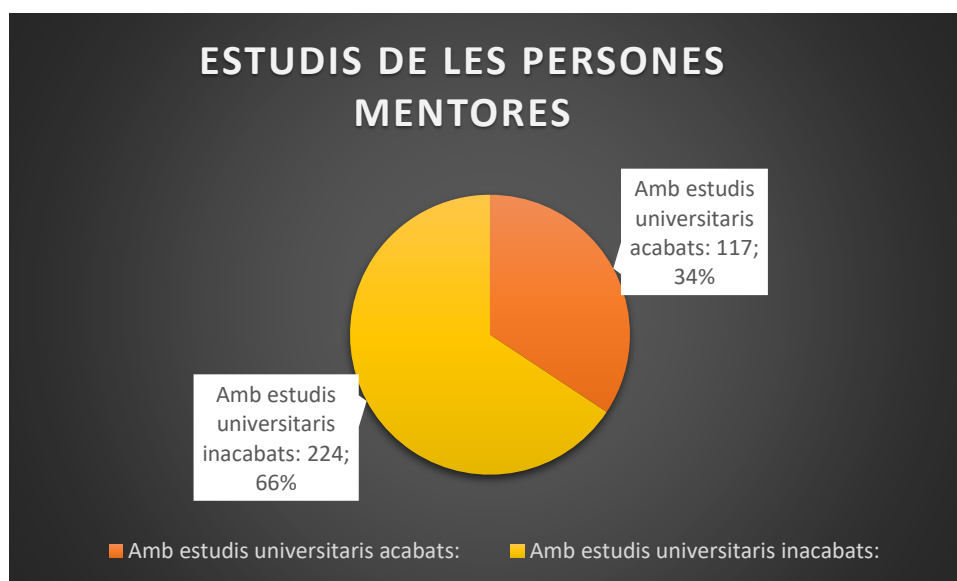

Pel que fa al gènere de les persones mentores a Catalunya, a l'igual que va succeir amb les persones mentorades, ens trobem amb preponderància de persones de gènere femení, el 73%, més del doble del 31% de gènere masculí. Aquesta dada es correspon amb la feminització del voluntariat a Catalunya, ja que l'any 2022 el 65% de les persones que feien voluntariat eren dones, el 31% eren homes i el 4% preferien no manifestar-se.⁸

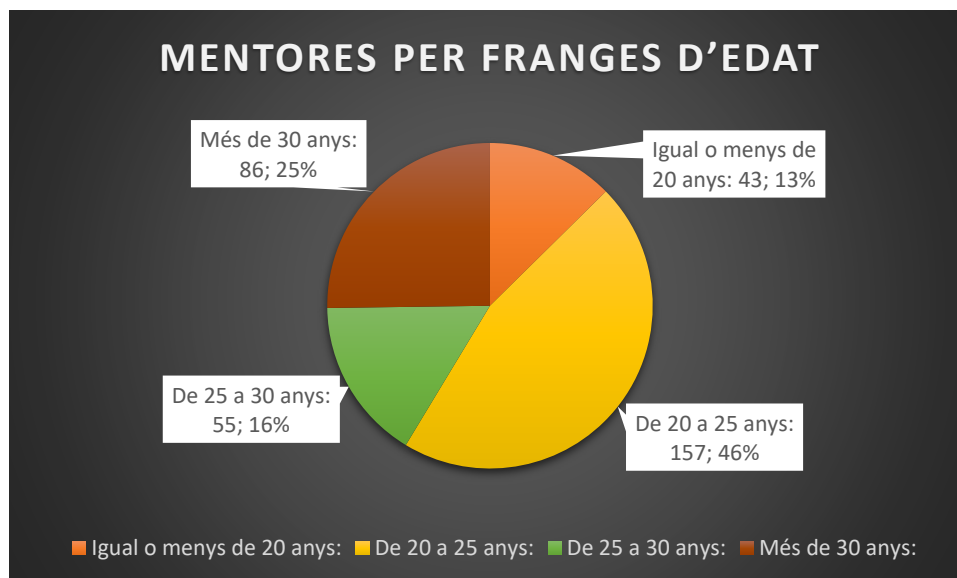
⁸ Font: El voluntariat a Catalunya. Qui, com i per què. Federació Catalana de Voluntariat Social en col·laboració amb la Plataforma del Voluntariado de España (2022)

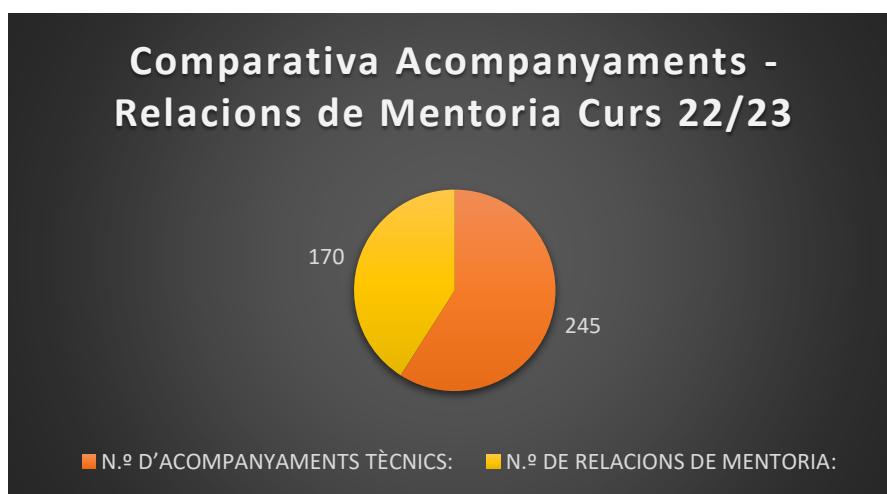
Pel que a la formació de les persones mentores, majoritàriament, el 66%, han estat persones que en el moment de fer la mentoria estaven cursant els seus estudis universitaris, i per tant tenien una experiència molt propera del pas dels estudis de batxillerat o CFGS a la universitat, i un coneixement actual del funcionament i dinàmica universitària.

De la mateixa manera, i de forma relacionada amb les dades anteriors, per edats els voluntaris i voluntàries son principalment persones joves, sent gairebé la meitat entre 20 i 25 anys, destacant també que una quarta part han estat majors de 30 anys.

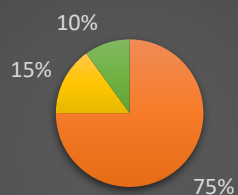
Cal esmentar que durant el curs 22/23 es van realitzar 245 acompanyaments d'alumnes de centres per part de tècniques educatives del projecte. Reflectim a continuació de forma visual la relació entre els acompanyaments tècnics i les 170 relacions de mentoria.

L'observació del gràfic indica que tres quarts parts de les parelles constituïdes durant el curs 23/24 van consensuar continuar treballant els seus objectius com a parella de mentoria sense supervisió tècnica del programa, mostrant la solidesa de les relacions establertes. Alhora, van manifestar la voluntat de completar els objectius prèviament establerts i continuar aprofitant l'espai de referència i aprenentatge que Hedera els havia proporcionat.

Resultats dels tancament de mentoria CAT. Curs 23/24

■ % DE PARELLES QUE MANIFESTEN VOLER CONTINUAR FORA DEL PROGRAMA

■ % DE PARELLES QUE ACABEN LA RELACIÓ DE MENTORIA DINS DEL PROGRAMA

■ % DE PARELLES QUE ES DONEN DE BAIXA DURANT LA MENTORIA

4.3 FORMACIÓ PERSONES MENTORES

Com que l'objectiu del projecte és avaluar l'impacte d'un programa de mentoria per a joves en situacions de dificultat educativa en l'accés i la permanència a la universitat, el model de mentoria que s'ha perseguit era aquell que enfortís les habilitats, competències i recursos de les persones mentorades, atès el paper clau que aquest té per l'èxit educatiu i per tant per a la inclusió social, la mobilitat social i econòmica i la capacitat per desenvolupar un projecte vital amb les màximes oportunitats possibles.

Les evidències científiques basades en activitats i programes internacionals de suport a la transició a la universitat apunten que l'acompanyament i l'orientació individual causen un impacte significatiu en la prevenció de l'abandonament i la promoció de l'èxit.

El model de mentoria construït per Hedera ha comptat amb l'assessorament i assistència de la Coordinadora de Mentoria Social. El projecte, a partir del model de mentoria en format presencial, ha sabut plantejar un model en format virtual que donava resposta a dues característiques imprimien un caràcter particular al projecte:

- El fet que fos arreu del territori català feia necessari afavorir el màxim possible la incorporació de persones voluntàries. Un mentoria virtual facilitava que una persona que volgués ser mentora pogués entrar en el projecte encara que no hi hagués una persona mentorada pròxima.
- El model virtual eliminava la condició de proximitat geogràfica a l'hora d'assignar una persona mentora a una mentorada, podent identificar les millors afinitats possibles dins del conjunt de mentors participants.

Per això, el projecte va crear una xarxa de mentors i mentores que millorés l'accés a la universitat dels joves en risc d'exclusió social i afavorís el rendiment educatiu exitós.

Es va cercar aquest impacte mitjançant una mentoria personalitzada basada en persones referents que possibilitessin generar expectatives més clares i fonamentades i reduir les múltiples barreres que l'alumnat diana del projecte troba abans i mentre realitza els estudis universitaris.

La funció de persones referents es va assumir, com hem explicat, tant des de persones voluntàries formades en habilitats mentores, com des de professionals tècniques educatives a partir de la seva formació, experiència i coneixements en l'acompanyament a persones.

Hedera ha definit un model de mentoria que ha requerit una formació de les persones voluntàries que havia de satisfer dues premisses inicials:

1. Dotar les futures persones mentores d'una mirada vers a les persones mentorades que havia de procurar processos de capacitació, empoderament i autonomia.
2. Aconseguir una elevada capacitació dels voluntaris per assumir-ne el rol de forma autònoma i proactiva, ja que la relació de mentoria s'havia de sostenir de manera virtual i amb un fort lideratge de la part mentora.

A més a més, aquesta definició de la relació de mentoria va anar acompanyada d'eines i estratègies per àmbits que els voluntaris tenien a disposició per poder respondre als diferents requeriments i necessitats que els mentorats tinguessin durant el procés de mentoria.

A partir d'aquestes dues premisses es va dissenyar els continguts formatius dels futurs mentors i mentores. Es va optar per un format en línia de la formació per diferents motius:

1. El gran nombre de voluntariat que es preveia necessari incorporar.
2. El fet que el projecte fos deslocalitzat i per tant amb persones mentores de tot el territori d'intervenció.
3. La necessitat de tenir un flux constant d'incorporació de voluntariat durant el desenvolupament del projecte, requerint un espai formatiu contínuament disponible.

La formació es va estructurar en dos blocs: un primer bloc de Formació Bàsica que abordava els principis essencials de la mentoria, relacionats amb allò que s'ha exposat anteriorment quant a la mirada i la posició de la part mentora per realitzar una mentoria alineada amb els objectius del projecte; un segon bloc de Formació Específica amb contingut que responia a les estratègies i les eines que, ordenades per temàtiques, oferien als mentors i mentores un catàleg dels principals àmbits de consulta que podien rebre per part dels mentorats i mentorades.

El procés de formació pel que passaven les persones voluntàries era:

4.4 CENTRES EDUCATIUS, UNIVERSITATS I ADMINISTRACIONS. Transformació de les oportunitats:

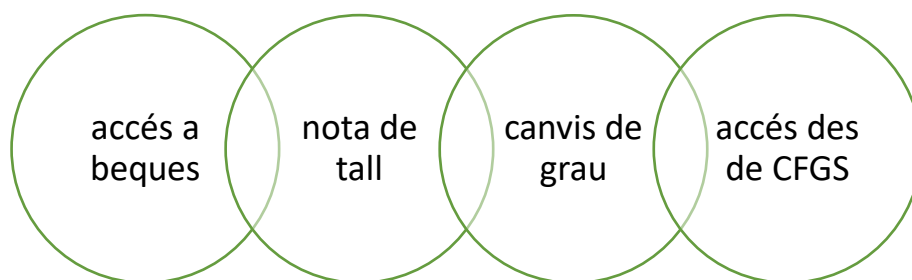
Com s'apuntava a l'inici del document la transformació de les oportunitats educatives perseguides amb el programa Hedera ha estat possible gràcies a l'impuls compartit que hem construït amb centres educatius i universitats.

Centres educatius

Hedera, a més de l'acompanyament individual que significava la mentoria, també va oferir als centres educatius participants dues sessions grupals pel conjunt de l'alumnat. Aquestes dues sessions ens permetien oferir un acompanyament al conjunt de l'alumnat, al marge de si finalment participessin a la mentoria o no, i per tant ampliant l'abast del projecte. Les sessions van ser:

1. **"Superar mites d'accés a la universitat"**. L'activitat, que van rebre aproximadament 6.800 alumnes, tenia com a objectiu permetre que el grup d'estudiants reflexionés sobre les possibles limitacions que sentien en enfrontar-se al final del batxillerat i l'ingrés a la universitat. Es va brindar a cada alumne l'oportunitat d'identificar-ne tant les pròpies forteses com les debilitats, i després relacionar-les amb les dificultats que percebien en el seu camí educatiu futur, qüestionant les idees preestablertes o la informació amb la que afrontaven aquest camí.

En molts casos, depenent del moment del calendari en el que es feia la sessió en el centre, la sessió servia perquè el tutor o tutora tinguessin una primera informació i imatge de l'estat general del grup pel que feia al pas de batxillerat als estudis superiors. Temes recurrents tractats en aquestes sessions i que més preocupaven l'alumnat van ser:

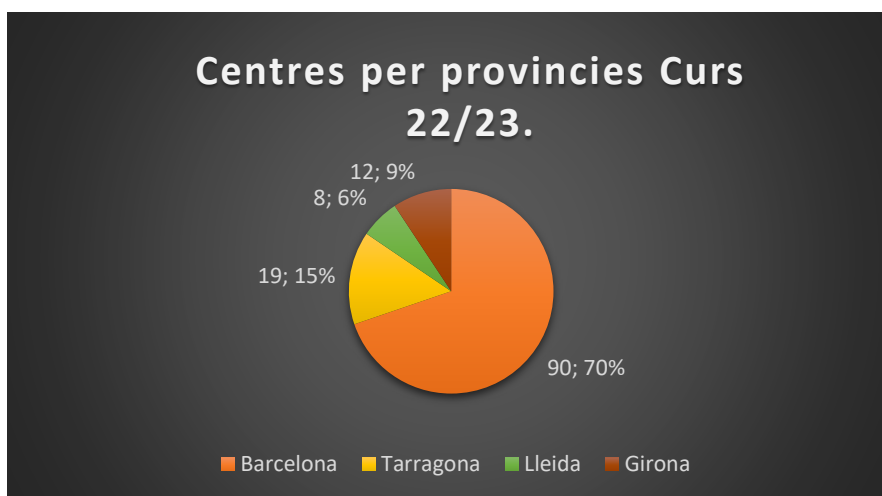

Es constata que aquest traspàs d'etapes educatives es vivia de manera molt intensa per part de la majoria de l'alumnat. Des de l'equip tècnic es va transmetre la idea que no hi havia un únic camí per continuar amb la formació superior i que el canvi i l'obertura vers les primeres expectatives i informacions era un plantejament que els podia ajudar a fer front al nou repte que tenien al davant.

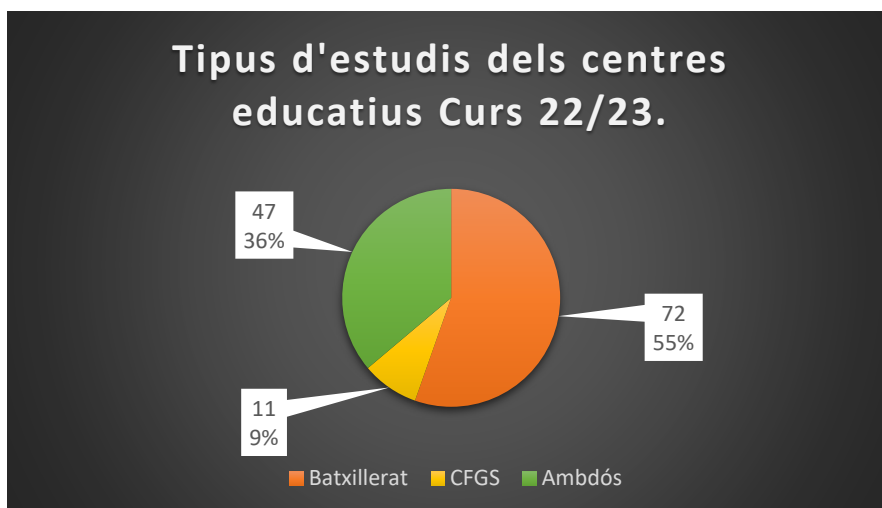
2. **"Fènix, superar barreres per créixer"**. Xerrada de sensibilització en format telemàtic a càrrec de l'activista Nadia Ghulam. La xerrada es centrava en el valor

de l'educació i en els reptes, dificultats, esforços i superació personal. La possibilitat de rebre aquesta xerrada era de caràcter voluntari i hi van participar un total de 245 alumnes.

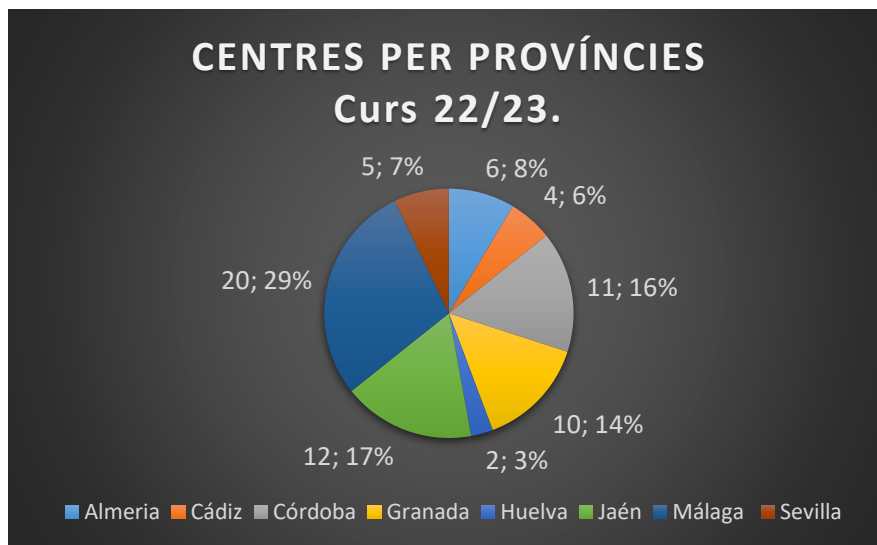
Com s'ha comentat anteriorment, a Catalunya es contactà amb 445 centres. Pel curs 22/23 van participar a la investigació un total 130 centres (una conversió del 29%). Aquests 130 centres van quedar repartits per províncies de la següent manera, en la que s'observa la preponderància de centres de la província de Barcelona, amb 90 dels 130, seguida a distància per Tarragona (19) i Girona (12). Finalment amb Lleida amb 8 centres.

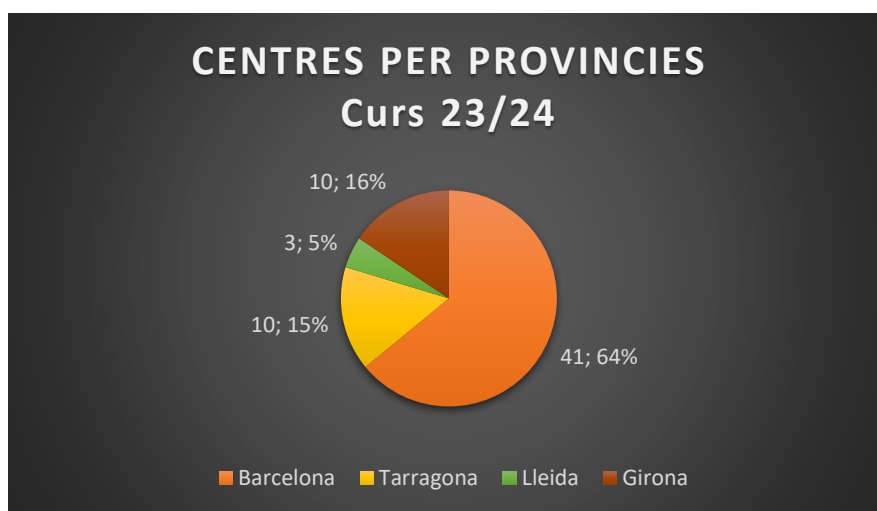
Els 130 centres es distribuïen de la següent manera segons el tipus d'estudi:

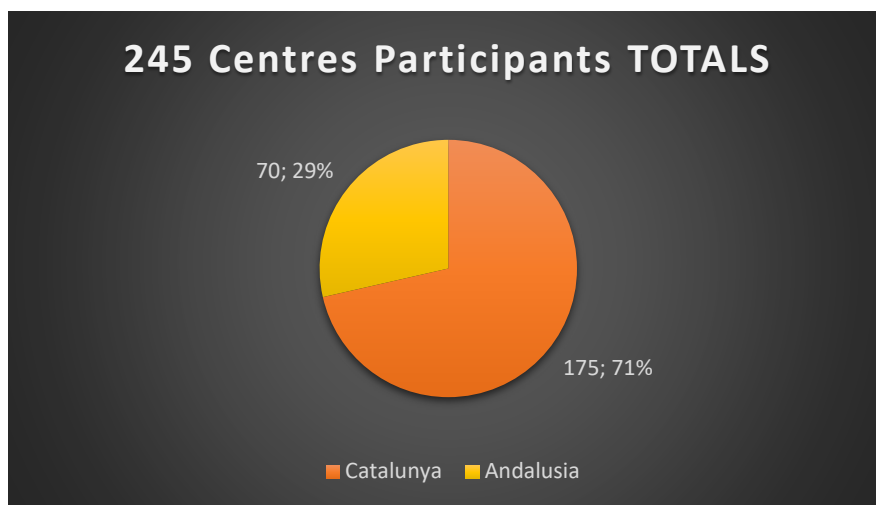
A Andalusia es va contactar amb un total de 567 centres, dels que van participar a la investigació un total 70 centres (una conversió del 12%).

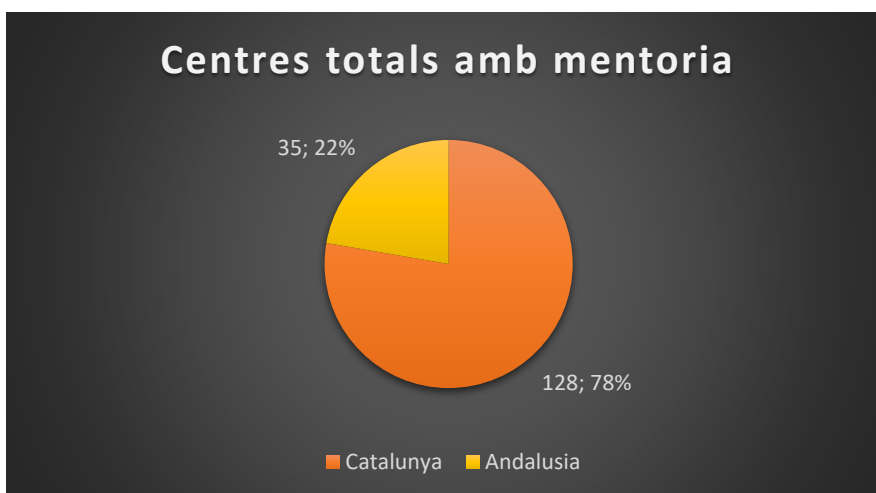
Pel curs 23/24 es van contactar amb els centres amb els que ja s'havia contactat al curs 22/23, molts dels quals ja havien format part d'Hedera amb una participació final de 68 centres. Per províncies s'observa una gran participació a l'àrea de Barcelona, seguida per Girona i Tarragona, trobant-se darrerament Lleida amb un 5% de participació.

Finalment 245 centres han participat a la investigació dins del projecte Hedera.

Els centres que han participat amb alumnat en relacions de mentoria han estat 163 en total.

Universitats

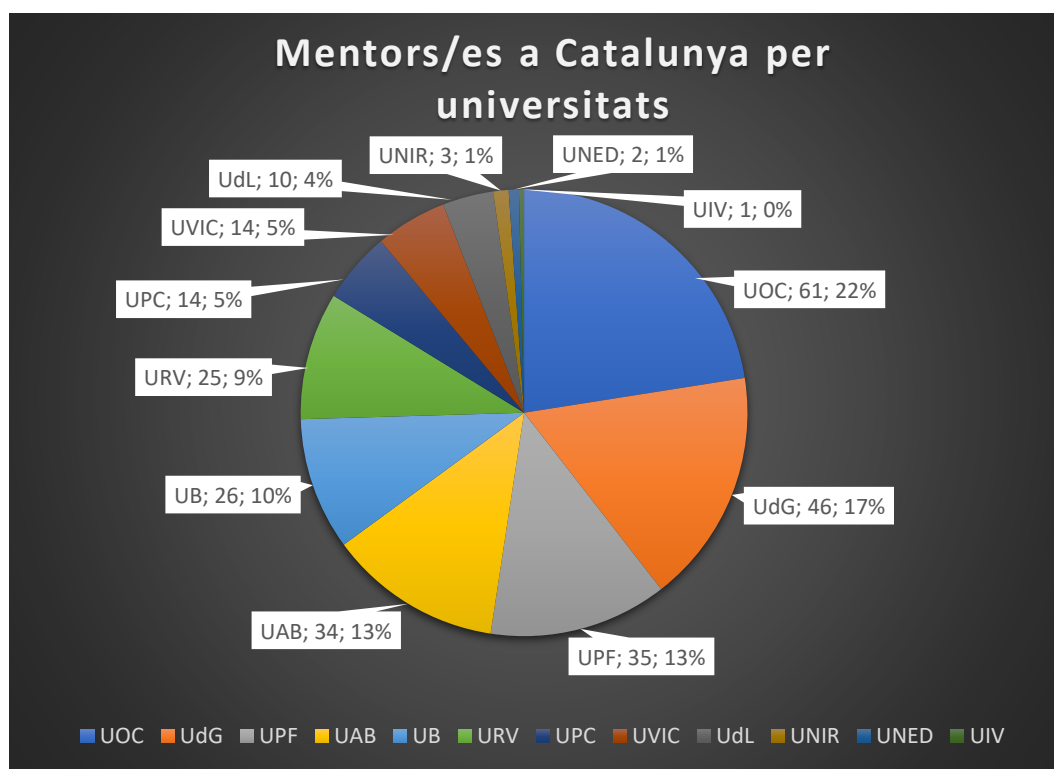
Es van establir convenis de col·laboració amb múltiples universitats participants al projecte⁹. En el cas de Catalunya, van ser: Universitat de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Pompeu Fabra, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat de Girona, Universitat de Vic, Universitat de Lleida i Universitat Rovira i Virgili. Amb 8 de les 9 universitats (totes excepte amb la UB, que no preveu en el seu funcionament aquest tipus de validacions) es va acordar reconeixement de crèdits de lliure elecció durant els dos cursos, subjecte a la normativa de cada universitat.

⁹ Amb la Universitat Autònoma de Barcelona no es va arribar a signar conveni, encara que hi va haver completa col·laboració amb el projecte.

Es van acordar mesures de difusió i captació d'estudiants als diversos campus i espais universitaris, de les que destaquen les més 50 taules informatives i de difusió que es van realitzar per part de l'equip del projecte. En aquestes taules informatives, en les que també es realitzava una dinàmica de sensibilització connectant les possibles dificultats per les havien passat els estudiants universitaris amb la possibilitat d'acompanyar a alumnes en dificultats semblants, es va facilitar la possibilitat d'inscriure's com a voluntari mitjançant l'accés a un codi QR.

Fruit d'aquest esforç i d'altres mesures de difusió es va assolir la xifra de 271 mentores i mentors provinents de diverses universitats del total de 387 persones voluntàries.

A Andalusia es va establir conveni amb les universitats següents: Màlaga, Sevilla, Granada, Còrdova, Jaén i Cadis (amb elles els mentorats podien obtenir crèdits, excepte amb la universitat de Cadis). La difusió presencial al campus es va realitzar mitjançant xerrades explicatives dins les aules.

Dades extretes de Catalunya, corresponents als cursos 22/23 i 23/24 *Dades a Andalusia en procés d'anàlisi

Administracions públiques

Han estat molts altres els agents col·laboradors pertanyents a administracions públiques amb els que ha estat possible el desenvolupament del projecte Hedera.

A Catalunya han estat:

- La Direcció General de la Funció Directiva i Lideratge Educatiu va col·laborar en la construcció de la difusió de l'inici del projecte entre els serveis territorials. D'aquesta

manera, es va difondre el projecte tant a la inspecció educativa com als centres educatius per la seva posada en marxa, per ambdós cursos.

- El Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) va establir la coordinació del projecte respecte a altres projectes de mentoria a la ciutat. Es va comptar amb el seu suport a l'hora de difondre Hedera. De la mateixa manera, es va aconseguir el seu suport per donar continuïtat a l'Onada 2 als centres de Barcelona ciutat.
- El projecte també va comptar amb la col·laboració de diversos ajuntaments i entitats locals per poder ampliar la captació de mentors als municipis on hi havia centres de que participaven d'Hedera, contactant amb regidories vinculades a l'àmbit del projecte i que eren variables segons el municipi (educació, joventut, voluntariat o ciutadania) per la cessió d'espais (especialment locals i projectes dirigits a població jove) per fer-ne difusió, ús dels seus canals d'informació presencial i virtual per donar a conèixer el projecte, entrevistes en mitjans de comunicació locals.

En el cas d'Andalusia han estat:

- La Conselleria d'Educació de la Junta d'Andalusia va establir l'aval del projecte per part de la conselleria, de manera que els centres educatius van rebre un correu electrònic informant-ne de la lliure disposició a adherir-se al projecte
- Serveis Socials de l'Ajuntament de Màlaga i Direcció del Districte núm. 5 va presentar el projecte a la ciutat i es van establir les bases de la col·laboració amb l'oferiment per part de l'ajuntament per cedir espais on poder fer accions
- La Secretaria General de Desenvolupament Educatiu i Formació Professional de la Junta d'Andalusia, amb què es van establir aliances de col·laboració.
- La Inspecció General de la Conselleria de Desenvolupament Educatiu i Formació Professional de la Junta d'Andalusia va comunicar als centres educatius el seu acord perquè participessin al projecte
- La Direcció General de Protecció Social i Barriades d'Actuació Preferent i a l'Institut Andalús de la Joventut de la Junta d'Andalusia
- La Plataforma del Voluntariat de Còrdova va presentar el projecte a totes les entitats membres de la Plataforma del Voluntariat de Còrdova

05_ CONCLUSIONS DEL PROGRAMA HEDERA

Es despenen un seguit d'aprenentatges i impactes que recollim aquí de forma sintètica.

Una primera aproximació ens mostra la següent informació, extreta dels qüestionaris d'afinitats que l'alumnat complimentava per poder assignar la parella mentora més adequada possible:

- 1** Una clara majoria d'alumnat prioritza tenir una persona referent amb els mateixos interessos acadèmics.
- 2** L'alumnat té una clara preferència per tenir una persona referent i mentora del seu mateix gènere.
- 3** L'alumnat provinent de famílies d'origen estranger valora més que el col·lectiu no estranger tenir una persona referent de la seva mateixa ètnia o religió.
- 4** L'alumnat amb pitjor situació socioeconòmica valora més que la resta tenir una persona referent del seu mateix barri o del seu mateix institut.

Els aprenentatges generals fruit de la investigació que destaquem son:

- 5** Per a incrementar la participació d'alumnes i millorar el funcionament de les parelles mentores caldria incrementar el nombre de persones referents amb perfils socioeconòmics i culturals similars a l'alumnat participant.
- 6** Al mateix temps, poder disposar d'aquest perfil de persones referents està actualment limitat, justament perquè son les persones menys representades en els estudis universitaris
- 7** S'ha constatat la importància de poder fer una prova pilot abans de l'inici de la investigació, per poder tenir aprenentatges previs que permetin articular millor els diferents elements que la componen.
- 8** Es valida la importància de poder accedir a les dades administratives relacionades amb la investigació per poder fer el seguiment de la seva evolució i poder confirmar-les amb llarg termini.

En quant als impactes més rellevants relacionats amb el fet d'haver disposat d'una persona mentora han estat:

- 9** Un 58% dels alumnes que van rebre mentoria i que no volien seguir estudiant decideixen continuar els seus estudis

- 10** Les persones mentorades veuen com la probabilitat de continuar els seus estudis dirigint-se cap a la formació professional augmenta en 3,23 punts percentuals (*15% d'increment respecte del grup de control*). És a dir, son persones que després de la relació de mentoria, decideixen, de forma informada, que la formació professional pot ser l'opció més adequada per a elles per continuar la seva formació.
- 11** Els alumnes que han rebut la mentoria esperen aconseguir notes, en el cas d'estudiar un cicle formatiu de grau superior, tres punts per sobre de les notes que esperen obtenir els alumnes que no han rebut mentoria, és a dir, augmenten les seves expectatives en quant al seu rendiment acadèmic.
- 12** De la mateixa manera l'alumnat amb mentoria augmenta l'expectativa de que coneixerà persones amb interessos comuns si estudia a la universitat o un cicle formatiu de grau superior en 3,3 i 5,5 punts percentuals, respectivament. (4% i 7,3% d'increment respectivament davant de l'alumnat sense mentoria).

CONSULTA L'INFORME DE LA INVESTIGACIÓ

	<p>LABORATORIO DE POLÍTICAS DE INCLUSIÓN: RESULTADOS DE EVALUACIÓN. HEDERA: TRANSICIONES A LA EDUCACIÓN SUPERIOR</p> <p>Informe realizado por la Secretaría General de Inclusión del Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones en el marco del Laboratorio de Políticas de Inclusión, como parte del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia (PRTR), con financiación de los fondos Next Generation EU. En la elaboración de este informe se ha contado con la colaboración de la Fundació Catalana de l'Esplai, como entidad responsable de la ejecución del proyecto. En la realización de este estudio ha colaborado de manera sustancial el siguiente equipo de investigadores: Caterina Calsamiglia (Institute of Political Economy and Governance, IPEG), Javier García-Brazales (Universidad de Exeter) y Annalisa Loviglio (Universidad de Bolonia).</p> <p>https://www.inclusion.gob.es/documents/d/inclusion/informe-esplai</p>
	<p>ADAPTACIÓ DE LA MENTORIA: EVIDÈNCIA SOBRE NECESSITATS DIVERSES I PATRONS D'APLICACIÓ PER A ESTUDIANTS DE SECUNDÀRIA</p> <p>Calsamiglia, Caterina, Javier Garcia-Brazales i Annalisa Loviglio. 2024. AEA Papers and Proceedings , 114: 486–91 .</p> <p>https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/pandp.20241063</p>

06_REFERÈNCIES

- Via Universitària: Accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris (2017-2019). Xarxa Vives d'Universitats · Universitat Jaume I.
- Evolución del acceso a la universidad y de la elección de titulación universitaria entre la población joven en Catalunya. Cuadernos de Relaciones Laborales. Ediciones Complutense. (2017)
- Análisis del abandono de los estudiantes de grado en las universidades presenciales en España. María Fernández-Mellizo. Universidad Complutense de Madrid. (2022)
- Un análisis comparado de las desigualdades de acceso a la universidad en Argentina, España y México en 2013. Fachelli, S. et Alter. Revista de educación y derecho. Education and law review N°12. Abril 2015 – septiembre 2015
- Evolución del acceso a la universidad y de la elección universitaria entre la población joven en Catalunya. (2017)
- Análisis del abandono de los estudiantes de grado en las universidades presenciales en España. Universidad Complutense de Madrid. (2022)
- L'abandonament escolar prematur a Catalunya. Radiografia de la situació actual. Fundació Jaume Bofill. (2022)